Управление на отпадъците

Урок

През годините хората са се "отървавали" от боклука си по различни начини, много от които съвсем не са естетични и често оказват пагубно влияние върху околната среда. Дори днес в България е обичайно да видиш минувачи, хвърлящи фасове от цигари по улицата, или хора, изсипващи боклук директно от прозореца. Не са изненада дори пластмасовите бутилки, изхвърлени в планински клисури, или пламъците от горящ боклук, лумнали в открити пространства и бунища. Очевидно подобен вид практика е доста отблъскваща и накърнява естествената красота на българската природа, както и облика на жилищните площи и градовете, които обитаваме. Далеч по-малко очевидни, за съжаление, са преките последствия от тази практика, а също и нейният неблагоприятен ефект както върху здравето на екосистемата, така и върху нашето собствено здраве.

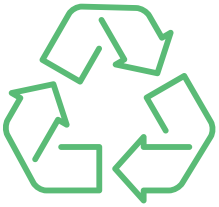
Боклукът, изхвърлен от прозорците или оставен на открито в бунищата, привлича гризачи и насекоми, които са преносители на зараза. При дъждовно време водата, оттичаща се от тези отпадъци, замърсява питейните водоизточници, което отново ни излага на риск от зараза. Изгарянето на боклук на открито причинява замърсяване чрез отделянето на зловредни токсини във въздуха. Това увреждa местната екосистема и ни прави податливи към респираторни проблеми и болести: астма, бронхит и рак на белите дробове. Пепелта, останала от подобни пожари, съдържа висока концентрация на токсини, които замърсяват почвата заедно с оглежданите в нея зеленчуци, а също и източниците на питейна вода.

Отпадъците и тяхната преработка трябва да се управляват, за да защитим не само себе си, но и околната среда. Не съществува един-единствен метод, посредством който да се управлява целокупния продукт от отпадъци в България. Агенцията за Защита на Околната Среда в САЩ препоръчва системата на "йерархия в управлението на отпадъци", съставена от няколко метода, класифицирани според статистиката за тяхното предпочитане. (Виж разделите по-долу за подробна информация относно всеки метод.)

1. Редуциране на източниците.

Редуциране на източниците на боклук, познат още като превенция на отпадъците, е най-предпочитаният метод за управление, тъй като най-добрият начин за премахване на боклука е да се предотврати неговата първоначална поява. Както гласи самото наименование, този метод предполага превенция на отпадъците чрез: ограничаване броя на източниците на отпадъци, намаляване консумацията на суровини и стимулиране многократната употреба на продуктите. Той препоръчва също и употребата на безопасни вещества с цел намаляване нивото на токсичност в потока отпадъци. Така например, използването на дълготрайна текстилна чанта, или многократната употреба на найлонова торбичка при закупуването на плодове и зеленчуци, би предотвратило появата на отпадък, а почистването на плотовете в кухнята и банята със сода бикарбонат вместо с химически препарат би попречило на отделянето на токсини.

2. Рециклиране, включително Компостиране.

Ако появата на отпадъци не може да бъде предотвратена, следващият по ефикасност метод е те да бъдат преработени или компостирани. Рециклирането включва редица дейности, чрез които изхвърлените материали биват събирани, сортирани, подложени на преработка, превърнати в суровини, и накрая – употребени за направата на нови продукти.

Компостирането представлява разлагане на всички органични отпадъци, например: клонки от подкастрени растения в двора, остатъци от храна и т.н. Това става посредством естествени микроорганизми. Биопродуктът от този процес представлява богат на азот и карбон почвообразен материал, който може да се използва като добавка към тор за растения. И двата процеса използват отпадъците като суровина за създаване на нови, полезни продукти.

3. Депониране: Изгаряне и Сметища.

Боклукът, който не може да бъде намален, преработен или компостиран, трябва да се депонира. Изгарянето се извършва в специално създадени за целта съоръжения, които филтрират част от зловредните токсини преди да освободят пушека във въздуха и така намаляват количеството отпадъци. Някои от тези съоръжения дори осигуряват допълнително генериране на енергия (пещите “отпадъци-в-енергия”). Подобни съоръжения използват топлината от изгарянето за създаване на енергия. И все пак редуцирането на източниците и рециклирането са за предпочитане пред метода на огъня, тъй като чрез тях се премахват всички онези съставки, които не могат да изгорят или отделят потенциално зловредни газове, и дори създават проблем при преработката и управлението на пепелта.

Сметищата също са един от основните компоненти в управлението на отпадъци. Те представляват големи площи земя или изкопни ями, които служат за складиране на отпадъци. Една значителна част от отпадъците, които изискват компостиране или депониране, би могла да бъде силно намалена чрез нашия индивидуалния принос за намаляване на боклука посредством разумното или многократно използване на неговите източници.